

متن پرسش

با سلام: در خصوص سوال قبل که عرض کردم عالم خلق به اعتبار وحدت در عین کثرتی که بر آن حاکم است تجلی همان علم اجمالی در عین کشف تفصیلی است و لطف نمودید جواب را بیان فرمودید. حالا در ادامه می شود این طور گفت: چون از آن جهت که علم اجمالی از همان جهت مطرح است که کشف تفصیلی مطرح است و عبارت از همان جهت یعنی: علم اجمالی عین کشف تفصیلی است و همان است و از همان جهت که اجمال است تفصیل است. حالا چون عالم خلق هم تجلی همین مقام است وحدت از همان جهت کثرت مطرح است و بطون از همان جهت ظهور است و در واقع ظاهر عین باطن است این طور اگر بگوییم مساله وحدت در عین کثرت به اعتبار اینکه ظهور آن مقام یاد شده است اگر طرح شود این سخن امام علی که فرموده اند: ما رایت شی الا و رایت الله قبله و بعده و معه نزدیک تر به زبان عقلی و فلسفی و قابل فهم تر می شود. و اینکه می فرمایید اگر نگاه عوض شود همه هستی همه در همه است روشن تر می شود. و اینکه چرا اگر معرفت عوض شود ظهورات را کل فی الكل می شود رویت کرد - این طور اگر تقریر شود مساله این که در هر مظهري و در هر ظهوری همه مظاهر و اسماء قابل رویت است شفاف تر می شود. البته بنده چیزی اضاف تر از آنچه شما فرموده اید بیان نکردم استاد عزیزم آیا مطلب را درست فهمیده ام؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: این نکته‌ی بسیار مهمی است که اگر انسان به نور توحید، سعی لازم را پیدا کند می‌تواند در یک لحظه، وحدت را در عین کثرت و کثرت را در عین وحدت و اول را عین آخر و آخر را عین اول بیابد. جمع این اضداد بستگی به سعی توحیدی افراد دارد و گرنه در مفهوم عقلی، مفهوم کثرت غیر از مفهوم وحدت است. موفق باشید